

MODERNIZAREA FOCȘANILOR ÎN PERIOADA INTERBELICĂ

Gabriela Obodariu

În perioada interbelică orașul Focșani a cunoscut un accelerat proces de modernizare. Astfel, locuința urbană va beneficia de facilitățile lumii moderne: iluminatul electric, canalizarea, apa curentă, radioul și telefonul.

Alimentarea cu apă s-a introdus în Focșani în 1889, fiind captate izvoarele din regiunea Babele-Cucueți. În 1908-1910 și 1928-1930 se vor capta noi izvoare și se vor instala noi conducte de fontă pentru aducerea apei de la rezervor până în oraș.¹

În 1937, lungimea conductelor de distribuție a apelor în oraș era de 43 607 ml având 2831 abonați, iar lungimea străzilor fără conducte era de 28 227 ml.²

Alimentarea orașului cu apă era îngreunată de folosirea apei în întreprinderi și de udatul grădinilor de zarzavat, dar și de vegetația ce se dezvoltă în conducta colectoare. De aceea, mai ales vara, presiunea apei era foarte scăzută. Administrația orașului cheltuia sume mari pentru reparațiile necesare și întreținerea conductelor, dar și pentru extinderea rețelei de apă. În 1925, suma cheltuită era de 461 942 lei și 55 bani.³

¹ **Dare de seamă despre administrația Comunei Focșani pe anul 1921-1922**, Focșani, 1922, p.18

² Arhivele Naționale Vrancea (în continuare se va cita ANVn), fond Prefectura județului Putna, *Memoriu asupra problemei energiei electrice*, 1937, f.8

³ **Dare de seamă despre administrația Comunei Focșani pe anul 1925**, Focșani, 1925, p.30

În 1940, în Cartierul Tăbăcari fiecare casă avea robinetul său. Apa era potabilă, dar nu suficient filtrată. Când erau ploii multe apa curgea tulbure la ciușmea, ceea ce uneori ducea la epidemii de febră tifoidă.⁴

În 1936, locuințele particulare plăteau 6 lei m³ de apă (pentru cei ce aveau instalate apometre). Ceilalți plăteau în funcție de numărul deschiderilor și de diametrul robinetului. Cei ce nu aveau instalația în curte, dar aveau conducta publică pe stradă, plăteau între 40 și 300 lei, în funcție de valoarea locativă (40 lei cei cu valoarea locativă până la 2000 lei anual și 300 lei cei cu valoarea locativă până la 20000 lei anual). Casele ce nu erau situate pe străzile cu conducta publică, dar foloseau apa de la aceste conducte, plăteau jumătate din taxă.⁵ Pentru a avea o mai bună evaluare a taxelor ce trebuiau încasate, Primăria dorea să extindă apometrele.

Canalizarea era un alt avantaj al vieții urbane. În Focșani, în 1937, se realizaseră 530 ha de canalizare, din cele 730 ha prevăzute în proiectul inginerului Goleanu. Erau canalizate 12 948 ml de străzi. și aici erau însă multe neajunsuri: apa de scurgere avea o viteză foarte mică, ceea ce ducea la fermentarea rapidă a reziduurilor și la vicierea atmosferei în tot orașul. Canalele de scurgere și cele colectoare erau frecvent înfundate.⁶ Canalele se vărsau direct în Milcov, fără a trece prin bazinul de decantare. Din cauza lipsei unui debit suficient de apă, pe Milcov se formau deșeuri în putrefacție ce infestau apa și aceasta afecta și satele riverane.

Electricitatea era și ea o facilitate modernă prezentă în oraș. **Iluminatul public** data în Focșanii-Moldovei și Focșanii-Munteni încă din sec XIX. E vorba de iluminatul sub forma unor fanare cu lumânări, apoi cu lămpi alimentate cu petrol. În 1898 apar lămpi prevăzute cu reflectoare și alimentate cu ulei mineral dens. Tot acum începe și funcționarea a 12 lămpi electrice.

⁴ ANVn, fond personal „Petre A. Iosif”, Memoriu.... f.14

⁵ **Regulament pentru înființarea impozitelor și taxelor comunale**, Focșani, 1936, p.53,55,59,60

⁶ ANVn, Memoriu...,f.10

În 1912 începe să funcționeze uzina electrica și, pe lângă folosirea electricității în iluminatul public, va apărea și iluminatul electric al locuințelor private.

După Primul Război Mondial administrația orașului Focșani face cheltuieli mari cu funcționarea uzinei electrice. Pentru a le acoperi va spori prețul kilowatului la abonați. În 1921 erau 1176 abonați din care 313 fără contoar și 863 cu contoar. Pe străzi erau 76 lămpi mari de 1000 lumini și 600 lumini și 310 becuri de 50 și 32 de lumini.⁷

În 1922 sunt 1274 abonați pentru iluminat și industrie, iar iluminatul public se făcea cu 450 lămpi (50 și 32 lumini) și 95 lămpi de 600 lumini și 300 volți.⁸ Între 1922-1925 rețeaua electrică se extinde, atât pentru iluminatul public, cât și pentru cel particular. Puterea centralei electrice sporește și ea de la 600 cp la 1355 cp. Numărul abonaților ajunsese la 1615.⁹

Uzina electrică nu putea acoperi toate solicitările de curent electric. Primăria era silită să refuze numeroase cereri de abonamente și să lase în intineric sau să lumineze slab unele străzi periferice ale orașului.

Locuințele particulare plăteau pentru curentul primit 12 lei pentru un kilowat în 1936. Pensionarii publici, funcționarii, invalizii, vădulele de război necăsătorite și purtătorii „*Virtuții militare de război*” plăteau doar 9 lei kilowatul dacă locuiau singuri și aveau contoar separat.¹⁰

După război se extinde și rețeaua telefonică, ce era administrată de PTT. Nu toate locuințele beneficiau însă de telefon.¹¹

În celelalte orașe ale județului Putna nu existau tot atâtea facilități ca în Focșani. Era uzină electrică, dar nu și canalizare, iar străzile erau pavate cu piatră de râu.¹²

⁷ Darea de seamă... 1921-1922, p.21

⁸ Darea de seamă... 1922, 1923, p.25

⁹ Darea de seamă... 1925, p.17-20

¹⁰ Regulament..., p. 61-62

¹¹ ANVn, fond Prefectura județului Putna, dosar nr.46/1925, f.12

¹² Ibidem, dosar nr.120/1936, f.150

Cel ce locuia în oraș mai avea și diverse mijloace de deplasare: birja, autobuzul, auto-taxiul, automobilul personal sau... bicicleta.

Cel mai vechi dintre aceste mijloace de transport era **birja**. În 1931 aceasta încă se mai folosea. Birjarul putea fi chemat la domiciliul clientului, iar drumul din oraș și până acolo nu se socotea cursă și nu se plătea. Sub nici un motiv un birjar nu putea refuza un client dacă trăsura era goală, riscând să fie amendat dacă o făcea. Apoi prețul curselor trebuia afișat la vedere pe o tablă ce se așeza în interiorul trăsorii, în dosul caprei. Ofițerii Poliției administrative erau cei ce supravegheau aplicarea acestor reguli.¹³

Birjele aveau tarife stabilite de primarie. În 1931 erau:

una cursă în oraș, de la orice punct al orașului	lei 10
una cursă la gară în timpul trenurilor, ziua sau noaptea	lei 20
pentru o oră în oraș, în afară de timpul trenurilor	lei 50
pentru o vizită cu medic, zi și noapte	lei 30
cursă în afară de oraș	după invoială ¹⁴

Birjele erau un mijloc de transport destul de comod. Uneori însă creau neajunsuri. Astfel, în 1931, comercianții și meseriașii de pe Strada Mare se plângeau Primăriei că trásurile de stradă le barează magazinele, iar animalele folosite la tracțiunea acestora fac mizerie. Prin urmare, ei cereau mutarea stației de birjă. În Focșani erau în acel an 65 de trásuri ce plăteau către Comună cote de 120 lei lunar.¹⁵

Din același an, 1931, birjarii vor avea însă un concurent: **autobuzul**. Ei se plângeau Primăriei că dacă va aproba introducerea autobuzelor, vor rămâne muritori de foame.¹⁶ În ciuda protestelor birjarilor, Primăria concesionează transportul cu autobuze unei firme

¹³ ANVn, fond Primăria orașului Focșani, dosar nr..97/1931,f.66

¹⁴ Ibidem, f.62

¹⁵ Ibidem, f.26

¹⁶ Ibidem, f.16

de transport din Braşov. Se spera ca astfel, existând concurenţă, preţurile transportului cu birja vor scădea. De asemenea, o altă motivaţie era că se mai reducea aglomeraţia de trăsuri din oraş, precum şi din mizeria făcută de animalele de tracţiune. Preţul transportului cu autobuzul era în oraş de 8 lei, iar până la Crângul Petreşti de 15 lei dus-întors.¹⁷ Autobuzele erau marca Chevrolet, cu 10 CP şi marca Ford cu 22 CP, cu caroserii moderne, canapele cu arcuri, îmbrăcate în piele şi „*luminate cu electrica*”.¹⁸

Un alt mijloc de transport era **auto-taxiul**. Proprietarii auto-taxiurilor din Focşani se plângeau autorităţilor locale că taxele pe care le plătesc sunt prea mari (3600 lei anual) şi cereau o reducere la jumătate a acestora. Primăria va refuza însă cererea lor.¹⁹

Ce mijloace de transport mai erau? **Automobilul** (în 1931 erau în Focşani 12 proprietari de automobile) şi **bicicleta**. Şi în cazul lor existau reguli foarte clare ce reglementau circulaţia.²⁰

Toate aceste elemente demonstrează o evidentă modernizare a Focşanilor, cu nimic mai prejos decât cea la nivel naţional.

¹⁷ Ibidem, f.12

¹⁸ Ibidem, f.1

¹⁹ Ibidem, f.35-36

²⁰ Ibidem, f.12-13